БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА БЕЛАРУСКАГА ОРДЭНА ПРАЦОЎНАГА ЧЫРВОНАГА СЦЯГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА

ГАЗЕТА ЎЗНАГАРОДЖАНА ГАНАРОВАЙ ГРАМАТАЙ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА БССР

ЧАЦВЕР
4 ЧЭРВЕНЯ
1992 ГОДА
№ 10(1676)

ЧЫРВОНЫ РАДОК

У сувязі з эканамічнай сітуацыяй (скарачэнне прамысловасці, колькасці працоўных месцаў) існуюць пэўныя цяжкасці з працаўладкаваннем выпускнікоў вытворчых патокаў БДУ. Прадпрыемствы адмаўляюцца прымаць выпускнікоў. Таму мяркуецца ў бліжэйшы час збалансаваць набор студэнтаў і попыт на выпускнікоў адпаведных факультэтаў.

* * *

У гэтым годзе абітурыенты БДУ на ўступных экзаменах на ўсіх (!) факультэтах будуць здаваць беларускую мову і літаратуру вусна як конкурсны экзамен (акрамя тых, хто ў школе па гэтай дысцыпліне не атэставаны).

* * *

З наступнага года на прыродазнаўчых факультэтах, а таксама на гістарычным выкладанне будзе весціся на беларускай мове. Каля 250 выкладчыкаў БДУ атрымалі «залік» на курсах па вывучэнню беларускай мовы. Аднак паўнацэнны пераход на родную мову ўскладняе адсутнасць адпаведных падручнікаў. Таму мяркуецца выдаваць хаця б тэрміналагічныя слоўнікі «для ўнутранага карыстання».

ЗВАРОТ

РАБОЧАЙ ГРУПЫ КАМІСІІ ВЯРХОЎНАГА САВЕТА ПА АДУКАЦЫІ, КУЛЬТУРЫ І ЗАХАВАННЮ ГІСТАРЫЧНАЙ СПАДЧЫНЫ ПА ПАДРЫХТОЎЦЫ МАТЭРЫЯЛАЎ ПА РЭФАРМАВАННЮ ДЗЕЙНАСЦІ БЕЛАРУСКАГА ДЗЯРЖАЎНАГА УНІВЕРСІТЭТА ДА КІРУЮЧЫХ РАБОТНІКАЎ, ВЫКЛАДЧЫКАЎ І СТУДЭНТАЎ БДУ

У Пастанове рэспубліканскай канферэнцыі «Беларуская мова і нацыянальна-дзяржаўны суверэнітэт Рэспублікі Беларусь», якая прайшла ў Мінску 15 мая г. г. з удзелам адказных работнікаў органаў дзяржаўнай улады і кіравання рэспублікі, прадстаўнікоў грамадска-палітычных і культурна-асветных арганізацый, творчых саюзаў, работнікаў сацыяльна-культурнага комплексу Беларусі, а таксама ў шэрагу артыкулаў і выступленняў у сродках масавай інфармацыі, зваротах у органы дзяржаўнай улады і кіравання грамадскіх арганізацый і асобных грамадзян, тым лікам і выкладчыкаў, студэнтаў Белдзяржуніверсітэта, настойліва ставіцца пытанне аб стане і перспектывах развіцця навучальна-выхаваўчага працэсу і даследчыцка-навуковай дзейнасці ў флагмане вышэйшай школы Рэспублікі Беларусь — Беларускім дзяржаўным універсітэце. Выказваецца думка, што БДУ павінен стаць сапраўды нацыянальным цэнтрам, нервам інтэлектуальнага жыцця Бацькаўшчыны, рэальна спрыяць станаўленню нацыянальнай сістэмы адукацыі, навукі і культуры ў адпаведнасці з арт. 9 Дэкларацыі аб дзяржаўным суверэнітэце Рэспублікі Беларусь і Законамі Рэспублікі аб адукацыі і аб мовах.

Разам з тым, у сувязі з наданнем статусу універсітэтаў (акадэмій) шэрагу былых галіновых навучальных устаноў рэспублікі, а таксама ў выніку разбурэння сістэмы адукацыі былога СССР і заканамернай адмовы ад сфармаванай ёю канцэпцыі развіцця і дзейнасці Беларускага дзяржаўнага універсітэта рэальна паўстала пытанне аб месцы БДУ у структуры сістэмы адукацыі Беларусі.

Камісіяй Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны створана рабочая група з ліку народных дэпутатаў Рэспублікі, выкладчыкаў шэрагу ВНУ г. Мінска, работнікаў іншых галін сістэмы адукацыі па вывучэнню пытання аб мэтазгоднасці правядзення карэннай рэформы навучальна-выхаваўчага працэсу і навукова-даследчай дзейнасці і звязанай з гэтым рэарганізацыі БДУ з мэтай пераўтварэння яго ў сапраўды нацыянальную дзяржаўную ўстанову ў адпаведнасці з роляй і месцам Беларускага дзяржаўнага універсітэта ў сістэме айчыннай адукацыі.

Дзейнасць рабочай групы мяркуецца падагуліць да канца чэрвеня г. г. і ў адпаведнасці з рашэннем камісіі Вярхоўнага Савета падрыхтаваныя ёю матэрыялы і праекты дакументаў вынесці на разгляд Прэзідыума Вярхоўнага Савета Рэспублікі Беларусь пры абмеркаванні пытання аб ходзе выканання Закона аб мовах у Рэспубліцы Беларусь.

Звяртаемся да кіруючых работнікаў розных узроўняў, да выкладчыкаў і студэнтаў Белдзяржуніверсітэта з заклікам усяляк спрыяць дзейнасці рабочай групы па падрыхтоўцы адпаведных матэрыялаў, прадастаўляць неабходныя звесткі, выходзіць з прапановамі з той мэтай, каб сумеснымі намаганнямі дабіцца пераўтварэння Беларускага дзяржаўнага універсітэта ў нацыянальны як па форме, так і па зместу.

Каардынаты рабочай групы: 220016 г. Мінск, Вярхоўны Савет, Камісія па адукацыі, культуры і захаванню гістарычнай спадчыны; тэлефон 29-34-00, 21-71-50 Мікалай Іванавіч Савіцкі, кіраўнік рабочай групы.

МІСІЯНЕР «НАВУКІ РОЗУМУ»

Дваццаціпяцігадовы амерыканец доктар Чрэвіс — прадстаўнік міжнароднай асацыяцыі «Навука Розуму» — знайшоў аднадумцаў у Маскве, Пецярбурзе, Кіеве. У Мінску Чрэвіс выступаў упершыню і прачытаў дзве лекцыі на гістарычным факультэце. Доктар — паслядоўнік заснавальніка «Навукі Розуму» Эрнэста Холмса, які аднойчы вырашыў супаставіць рэлігіі свету і прыйшоў да думкі, што ўсе яны надзіва сугучныя. «Навука Розуму» — неразрыўная частка новага мыслення як прынцыпа жыцця, як філасофіі. Назіраецца нечаканае: цэрквы ў Амерыцы аб'ядноўваюцца, утвараючы царкву «новага мыслення», якая адмаўляе карысnасць для чалавека якіх-небудзь дыпламатычных прадпісанняў. І «святар» у ёй мае хутчэй адміністратыўныя абавязкі, чым права «на духоўны аўтарытэт».

Некаму падаецца незразумелым, чаму апошнім часам у рэспубліку завітвае так многа місіянераў. А што можа быць натуральней за чалавечае жаданне дапамагчы бліжняму?

Калі не блытацца ў палітыцы і канфесіях, напаўжывых афіцыйных структурах, а наглядзець на гэта, як на шлях чалавецтва да спасціжэння самога сябе, мы ўбачым, што можам проста адказаць даверам на давер. У рэшце рэшт, не у канфесійных межах сутнасць. За межамі ўсіх падзелаў мы застаемся людзьмі з непаўторным асабістым вопытам. Каштоўным можа быць толькі гэты вопыт, «ад сэрца да сэрца», які добраахвотна даруецца другому. Каштоўным можа быць разуменне нашай планетарнай сувязі і ўзаемазалежнасці, і ў выніку гэтага — пошук новых шляхоў, узаемнае ўзбагачэнне як адзін з натуральнейшых працэсаў.

Н. ЖУК.

ЛЮСТЭРКА

Ваша меркаванне ці ...

«Сучаснае палітычнае становішча: ваша меркаванне» — тэма анкеты, якую таксама распрацаваў універсітэцкі сацыялагічны навукова-даследчы цэнтр.

Як і раней, нам дапамагае вядучы навуковы супрацоўнік **Лідзія Георгіеўна НОВІКАВА.**

Нават тыя, хто лічыць сябе па-за палітыкай, усё роўна сутыкаюцца з разнастайнымі праблемамі, якія звязаны нейкім чынам з ёй. Здаецца, наша грамадства— самае палітызаванае. У спакоі адчуваюць сябе толькі 10,9 працэнта апытаных. А прымала ўдзел у даследванні 1465 чалавек з усёй рэспублікі. Лідзія Георгіеўна запэўніла нас, што даследванні можна лічыць у поўнай меры аб'ектыўнымі: улічваліся пры гэтым адукацыя, сацыяльны статус, род заняткаў, месца жыхарства, нацыянальнасць, пол, узрост.

Пачыналася анкета з выяўлення адносін нашых людзей да Кастрычніцкай сацыялістычнай рэвалюцыі. Ці была рэвалюцыя заканамернай і ці своечасова вывела краіну на новы ўзровень развіцця? А можа гэта было даўчасна? Ці наогул з'явілася значным дзяржаўным пераваротам, які перапыніў нармальнае цывілізаванае развіццё краіны?

Адна трэцяя частка апытаных лічаць Кастрычніцкую рэвалюцыю злачынствам, а сярод 16 працэнтаў рэспандэнтаў, якія ставяцца да гэтага факта як да заканамернага — 40 працэнтаў «упраўленцаў».

Калі гэта так, то нехта павінен несці адказнасць за злачынны камуністычны рэжым. Хто? І тут уступаюць у гульню штампы масавай свядомасці: 63,7 працэнта лічаць, што хтосьці абавязкова павінен несці адказнасць, 52,6 працэнта апытаных бачаць сярод злачынцаў былых работнікаў вышэйшага звяна партыйна-дзяржаўнага апарата. Цікава, што ўсе апытаныя, незалежна ад сацыяльнага становішча, вылучылі ў дзеяннях КПСС чатыры асноўныя злачынствы. Сярод іх рэпрэсіі 1936-1940 гадоў, высяленне малых народаў (крымскіх татараў, калмыкаў і інш.), чарнобыльская катастрофа і спроба папярэдзіць развал СССР з дапамогай ваеннай сілы. Маюцца на ўвазе падзеі ў Тбілісі 1989 года і ў Вільнюсе 1991 года.

Зараз, калі КПСС яўна ў заняпадзе, ні эканамічнае, ні палітычнае становішча аднак не палепшылася. Ці ёсць сілы, вінаватыя ў гэтым? «Ёсць!» — 75,1 працэнта. 49,7 працэнта лічаць вінаватым у складаным становішчы ўсё той жа партыйна-дзяржаўны апарат. Аднак 27,5 працэнта мяркуюць, што ўсе нашыя беды — справа рук мафіі. А «ўпраўленцы» абвінавачваюць так званых дэмакратаў і гаспадарчых кіраўнікоў: дырэктараў заводаў, саўгасаў.

Вядома, што ў некаторых заходнееўрапейскіх краінах нават прынятыя законы, якія забараняюць былым партыйным функцыянерам займаць кіруючыя пасады. Ці мае патрэбу ў такім законе Беларусь? «Так»,— лічыць большасць апытаных (64,6 працэнта).

І ўсё ж, выйсце з эканамічнага і палітычнага крызісу дзесьці павінна быць: 60,8 працэнта ўпэўнены ў тым, што трэба хутчэй уводзіць рынкавыя механізмы. Каля 20 працэнтаў жадаюць вярнуцца да сістэмы дзяржаўнага рэгулявання эканомікі, зрабіць усё, як было раней. А для гэтага, як лічаць 39,6 працэнта апытаных, патрэбна «цвёрдая рука» у кіраўніцтве грамадствам, увядзенне жорсткай дысцыпліны, пакаранне балбатуноў. І ўсё ж, чацвёртая частка, на шчасце, за поўную дэмакратызацыю грамадства, знішчэнне рэшткаў былых структур.

Беларусізацыя — гэта не панацэя ад усіх бедаў. Галоўнае ў гэтай справе — паступовасць. Толькі 2,4 працэнта апытаных жыхароў Беларусі размаўляюць на беларускай мове звычайна: у сям'і, з сябрамі, з калегамі на рабоце. Толькі на рускай мове размаўляюць 56,6 працэнта. А на беларускай і рускай мове, у залежнасці ад пэўнага становішча, размаўляе адна трэцяя частка рэспандэнтаў.

Наогул, жыхары нашай рэспублікі настроены на двухмоўе — 75,1 працэнта.

Установкі ж толькі на беларусізацыю прытрымліваюцца 10,6 працэнтаў тых, хто адказаў на пытанні анкеты, на русіфікацыю — 17,2 працэнта. Менш за ўсё імкнуцца да беларусізацыі, вядома, прадпрымальнікі і таксама спецыялісты народнай гаспадаркі (інжынеры, выкладчыкі, урачы).

Т. КАЗАК.

У НЯДЗЕЛЮ

(Чытайце 3-ю старонку).

З-ЗА МЯЖЫ

МАСКВА МЯНЯЕ ПАДЫХОД

У канцы мая на журфаку адбылася сустрэча з дэканам факультэта журналістыкі МДУ Я. М. Засурскім.

Пасля развалу Саюза універсітэты патроху страчваюць сувязі, а абмен вопытам насуперак палітычным рэарганізацыям застаецца карысным. Таму размова ішла пра арганізацыю навучання.

Факультэт журналістыкі МДУ рыхтуе цяпер кадры толькі для Расіі. Намячаюцца тэндэнцыі перавесці навучанне на камерцыйныя рэйкі. Ва ўсялякім разе, абазначыліся памкненні да арганізацыі гасразліковых курсаў або стацыянарнага платнага навучання.

Другі год у МДУ (а ў нас — першы) заняткі цягнуцца акадэмічную гадзіну, што дае магчымасць вызваліць час для практыкі. Я. М. Засурскі адзначыў, што змяніўся падыход да навучання студэнтаў. Раней, навучаючы, дэкларавалі: «Ты павінен рабіць так», зараз у студэнтаў з'явілася магчымасць самафарміравацца, выбіраючы сярод шматлікіх альтэрнатыўных курсаў.

АДДЗЯЛЕННЕ СУВЯЗІ

ДЗЕНЬ ПЕРАМОГІ — КОЖНЫ ДЗЕНЬ

Дзень Перамогі мы святкуем толькі раз у год. І быццам стараемся ўмясціць у яго ўсю памяць аб вайне і ўсю сваю віну перад ветэранамі. А яны былі б значна шчаслівейшымі, калі б адчувалі нашу павагу штодзённа...

Ва універсітэце віншавалі ветэранаў 8 мая. Шчырую ўдзячнасць хочацца выказаць Народнаму хору ветэранаў вайны і працы Белсаўпрофа, які выступіў у гэты дзень. Прагучалі песні ваенных гадоў і нашых дзён, у тым ліку такія знакамітыя, як «Жураўлі» і «Арыёза маці». На вачах многіх слухачоў былі слёзы, абыякавым не застаўся ніхто. Гэта сведчыць аб тым, што ў такія цяжкія часы не зачарсцвелі нашы душы, і добрае знаходзіць у іх водгук.

Канцэрт распачаў ручаёк дружбы і супрацоўніцтва паміж Народным хорам ветэранаў вайны і працы Белсаўпрофа і Народным хорам выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта. Няхай гэты ручай стане паўнаводнай ракой!

В. ДАЙНЭКА,
галоўны бібліятэкар бібліятэкі БДУ.

КАЛЕКТЫЎНЫ ДАГАВОР

ПРАФСАЮЗНАГА КАМІТЭТА

І АДМІНІСТРАЦЫІ БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭТА НА 1992 ГОД

Раздзел І. АГУЛЬНЫЯ ПАЛАЖЭННІ

1.1. Калектыўны дагавор пасля папярэдняга абмеркавання ў падраздзяленнях заключаецца паміж калектывам супрацоўнікаў Белдзяржуніверсітэта, які прадстаўлены прафсаюзным камітэтам, і адміністрацыяй універсітэта тэрмінам на 1 год і з моманту падпісання яго бакамі.

1.2. Адміністрацыя ў асобе рэктара універсітэта і прафсаюзны камітэт у асобе старшыні прафкома абавязуюцца забяспечваць бесперапынны кантроль за выкананнем усіх умоў дагавора.

1.3. Прамежныя справаздачы аб ходзе выканання Калектыўнага дагавора заслухваюцца кожнае паўгоддзе на сумесных пасяджэннях рэктарата і прафкома з запрашэннем адказных і зацікаўленых асоб. Справаздачу аб выніках выканання абавязацельстваў за год адміністрацыя і прафком праводзяць на канферэнцыі працоўнага калектыву.

1.4. Пры выдзяленні універсітэту дадатковых плошчаў адміністрацыя абавязуецца размяркоўваць факультэты і службы максімальна кампактна.

1.5. Адміністрацыя і прафком абавязуюцца інфарміраваць супрацоўнікаў аб усіх прымаемых рашэннях (размеркаванне жылля, аўтамабіляў, фондавага абсталявання, аб прэміраванні і г. д.).

1.6. Палажэнні працоўнага дагавора распаўсюджваюцца на ўсіх членаў калектыву, незалежна ад таго, ці з'яўляюцца яны членамі прафсаюза.

1.7. Адміністрацыя абавязуецца ў месячны тэрмін пасля падпісання тыражаваць сапраўдны дагавор і раздаць яго ўсім падраздзяленням, уключаючы кафедры, лабараторыі і г. д.

1.8. Пры невыкананні калектыўнага дагавора, паўторным зрыве тэрмінаў выканання пагадненняў і абавязацельстваў прафком, канферэнцыя працоўнага калектыву разглядаюць пытанне аб адпаведнасці займаемай пасады адказнага выканаўцы.

Раздзел 2. ВЫКАНАННЕ ПЛАНА САЦЫЯЛЬНА І ЭКАНАМІЧНАГА РАЗВІЦЦЯ УНІВЕРСІТЭТА

2.1. Завершыць да пачатку 1992/93 навучальнага года пераўтварэнне факультэтаў, кафедраў і служб універсітэта з улікам дадаткова выдзеленых памяшканняў і будынкаў.

Адк. Рэктарат.

2.2. Ажыццяўляць пастаянны кантроль за ходам будаўніцтва 120-кватэрнага жылога дома на вуліцы Варанянскага.

Адк. Рэктарат, прафком.

2.3. Аплаціць са сродкаў фонду навукова-тэхнічнага і сацыяльнага развіцця 60 тыс. рублёў за пуцёўкі, якія набываюцца супрацоўнікамі універсітэта самастойна, з аплатай кожнай у памеры 70 працэнтаў ад кошту.

Адк. Гал. бухгалтар, старшыня прафкома.

2.4. Аплочваць са сродкаў сацыяльнага страхавання санаторныя пуцёўкі, якія выдзяляюцца супрацоўнікам універсітэта, у памеры 90 працэнтаў ад іх кошту.

Адк. Гал. бухгалтар, старшыня прафкома.

2.5. Выплочваць матэрыяльную дапамогу малазабяспечаным сем'ям, якія маюць чацвёра і больш дзяцей, і даход на аднаго члена сям'і, які не перавышае 2 мінімальных акладаў, адзін раз у год у суме аднаго службовага аклада.

Адк. Гал. бухгалтар.

2.6. Выплочваць разавую дапамогу:

— пры выхадзе на пенсію супрацоўніка універсітэта ў памеры месячнага аклада;

— сям'і памершага супрацоўніка універсітэта, а таксама пры смерці сваякоў, якія знаходзіліся на ўтрыманні супрацоўніка універсітэта, згодна з заканадаўствам.

Адк. Рэктарат, прафком.

Раздзел 3. АПЛАТА І НАРМІРАВАННЕ ПРАЦЫ

3.1. Рэктарату і прафкому сумесна з вышэйстаячымі арганізацыямі дабівацца ўвядзення ў дзеянне Вярхоўным Саветам Рэспублікі Беларусь «Закона аб народнай адукацыі ў Рэспубліцы Беларусь» у поўным аб'ёме з 1992 года.

Адк. Рэктарат, прафком.

3.2. Устанавіць сярэднюю велічыню вучэбнай нагрузкі ў 1992—1993 навучальным годзе ў разліку на аднаго выкладчыка ў колькасці 720 гадзін, пры гэтым лекцыйна-семінарская нагрузка прафесараў і дацэнтаў павінна быць не менш 130 гадзін. Сумарная нагрузка па кафедры, якая перавышае сярэднюю велічыню, аплочваецца як пагадзінная.

Адк. Рэктар.

3.3. Размеркаванне пагадзіннай нагрузкі ў падраздзяленнях узгадняецца з іх прафсаюзнымі бюро.

Адк. Дэканы факультэтаў, старшыні прафбюро.

3.4. Устанавіць аб'ём аўдыторных вучэбных заняткаў у 1992—1993 навучальным годзе не болей за 36 гадзін у тыдзень.

Адк. Дэканы факультэтаў.

3.5. З мэтай захавання інтэлектуальнага патэнцыялу навукова-даследчых падраздзяленняў універсітэта дазволіць навуковым супрацоўнікам пры адсутнасці фінансавання працаваць па графіку няпоўнага працоўнага тыдня, альбо выкарыстоўваць на працягу 1992 года неаплочваемыя водпускі працягам да паўгода без перарывання працоўнага стажу і з захаваннем сацыяльных гарантый.

Адк. Рэктар, кіраўнікі навуковых падраздзяленняў, старшыня прафкома.

3.6. Прадаставіць адміністрацыі права афармлення на работу супрацоўнікаў універсітэта, якія дасягнулі пенсійнага ўзросту і зноў прымаюцца на кантрактнай аснове; падрыхтаваць сістэму кантрактнага найму работнікаў навуковых падраздзяленняў універсітэта.

Адк. Рэктар, кіраўнікі навуковых падраздзяленняў, старшыня прафкома.

3.7. Аплату працы ажыццяўляць у адпаведнасці з зацверджанымі стаўкамі і акладамі з 3 да 5 і з 18 да 20 чысла кожнага месяца, а ў выпадку супадзення названых дат з выхаднымі днямі — у дні, папярэднія выхадным.

Забяспечыць атрыманне зарплаты праз ашчадныя касы (па заяве) да 12 чысла кожнага месяца.

Штоквартальна даводзіць да падраздзяленняў інфармацыю аб дэпаніраваных выплатах (сумах).

Выплату стыпендыі ажыццяўляць у адпаведнасці з распараджэннямі па факультэтах з 15 да 17 чысла кожнага месяца, а ў выпадку супадзення названых дат з выхаднымі днямі — у дні, папярэднія ім.

Адк. Гал. бухгалтар, дэканы факультэтаў.

3.8. За паспяховае выкананне і перавыкананне тэматычнага плана работ выплочваць прэміі на аснове загада, які выдаецца не пазней 30 красавіка. Памеры прэміі ў спісе прэміраваных узгадняць з прафсаюзнымі арганізацыямі кафедраў, лабараторый, факультэтаў, службаў.

Адк. Гал. бухгалтар, старшыня прафкома.

3.8. Выплату матэрыяльнай аднаразовай дапамогі студэнтам ажыццяўляць па меры паступлення заяў.

Адк. Гал. бухгалтар.

Раздзел 4. ПАДРЫХТОЎКА КАДРАЎ І ПАВЫШЭННЕ КВАЛІФІКАЦЫІ

4.1. У сувязі з падрыхтоўкай да пераходу на двухузроўневую сістэму падрыхтоўкі кадраў вучэбнаму аддзелу, факультэтам і кафедрам распрацаваць да 1 чэрвеня 1992 года новыя вучэбныя планы. Навучанне студэнтаў набору 1992 г. пачаць па новых вучэбных планах.

Адк. Прарэктар па вучэбнай рабоце, дэканы.

4.2. Забяспечыць умовы павышэння кваліфікацыі выкладчыкаў і супрацоўнікаў усіх форм навучання, згодна з планамі падраздзяленняў і перспектыўным планам развіцця універсітэта.

Адк. Рэктарат, вучэбны аддзел.

4.3. Пашыраць навукова-тэхнічную інфармаванасць прафесарска-выкладчыцкага саставу і студэнтаў універсітэта аб найноўшых дасягненнях навукі і тэхнікі шляхам арганізацыі выставак у бібліятэцы.

Адк. Дырэктар бібліятэкі, АНТІ.

4.4. Садзейнічаць выпуску заказных манаграфій супрацоўнікаў універсітэта, якія працуюць над доктарскімі дысертацыямі.

Адк. Рэктарат.

4.5. Камандзіраванне ў замежныя ВНУ і на фірмы (навуковая работа, стажыроўка, вучоба) афармляць толькі на аснове рэкамендацый Саветаў факультэтаў (у выпадку асаблівай тэрміновасці афармленне — па рэкамендацыі дэканаў з пазнейшым зацвярджэннем на Саветах).

Адк. Прарэктар па замежных сувязях, дэканы факультэтаў.

Раздзел 5. ВЫТВОРЧАЯ І ПРАЦОЎНАЯ ДЫСЦЫПЛІНА

5.1. Супрацоўнікі і студэнты універсітэта абавязуюцца выконваць вытворчую і працоўную дысцыпліну, палажэнні службовых інструкцый, правілаў унутранага распарадку, праяўляць нецярпімасць да парушальнікаў.

Адміністрацыя абавязуецца:

5.2. Правесці аналіз і ўнесці карэктывы ў службовыя інструкцыі з улікам Палажэння аб вышэйшай навучальнай установе.

Адк. Кіраўнікі падраздзяленняў.

5.3. Да 1.01.93 г. распрацаваць і выдаць вытворчы каляндар універсітэта на 1993 год.

5.4. Распрацаваць і ўстанавіць для ўсіх падраздзяленняў універсітэта рэгламентаваны распарадак дня, прадугледзеўшы магчымасці выкарыстання зменнага графіка работы супрацоўнікаў, якія не звязаны з вучэбным працэсам, і ўсклаўшы адказнасць за абавязковае выкананне гэтых графікаў на працоўныя калектывы.

Адк. Рэктарат, аддзел кадраў.

Прафсаюзныя камітэты абавязуюцца:

5.5. Праводзіць тлумачальную работу па пытаннях працоўнага заканадаўства і добрасумленных адносін да працы з арганізацыяй юрыдычных кансультацый.

Адміністрацыя і прафсаюзныя камітэты абавязуюцца:

5.6. Разглядваць скаргі і канфліктныя сітуацыі і прымаць па іх рашэнні ва ўстаноўленыя тэрміны.

5.7. Забяспечваць галоснасць і наглядласць у прыняцці мер заахвочвання за добрую працу і дысцыплінарнага ўздзеяння на парушальнікаў працоўнай дысцыпліны, грамадскага і ўнутранага парадку.

Раздзел 6. АХОВА ПРАЦЫ

Адміністрацыя абавязуецца:

6.1. Своечасова праводзіць усе віды інструктажаў (уводны, на працоўным, вучэбным месцы, бягучы і пазапланавы) па ахове працы і супрацьпажарнай прафілактыцы.

Адк. Аддзел аховы працы, кіраўнікі падраздзяленняў.

6.2. Рэгулярна праводзіць навучанне і праверку ведаў супрацоўнікаў і студэнтаў, якія заняты на работах з павышанай небяспекай.

Адк. Аддзел аховы працы, кіраўнікі падраздзяленняў.

6.3. Своечасова забяспечваць супрацоўнікаў універсітэта спецадзеннем, спецабуткам і сродкамі індывідуальнай аховы ў адпаведнасці з існуючымі нормамі і правіламі.

Адк. Прарэктар па АГР.

6.4. Удакладніць пералік падраздзяленняў, работнікаў і студэнтаў, якія працуюць і вучацца ў шкодных умовах, забяспечваць кантроль за прадастаўленнем прадугледжаных заканадаўствам ільгот (дадатковы адпачынак, скарочаны працоўны дзень, ільготна-прафілактычнае харчаванне і малако, надбаўкі да службовых акладаў).

Адк. Аддзел аховы працы, прафком.

6.5. Арганізаваць правядзенне аналізу паветранага асяроддзя ў памяшканнях універсітэта, адзнаку эфектыўнасці работы вентыляцыйных ўстановак, замеры супраціўлення ізаляцыі, зазямляючых прыстасаванняў, асвечанасці працоўных месцаў, тэмпературнага рэжыму ў лабараторыях, аўдыторыях і іншых памяшканнях, г. зн. прывядзенне памяшканняў у адпаведнасць з дзейнічаючымі санітарнымі нормамі і правіламі.

Адк. Аддзел аховы працы, галоўны інжынер.

6.6. Праводзіць цэнтралізаваную праверку сродкаў абароны.

Адк. Галоўны энергетык.

6.7. Скараціць да мінімуму колькасць вячэрніх заняткаў для выкладчыкаў-жанчын, якія маюць дзяцей школьнага ўзросту, і выключыць вячэрнія заняткі для жанчын, якія маюць дзяцей дашкольнага ўзросту.

Адк. Заг. кафедраў.

6.8. Забяспечыць безумоўнае выкананне мерапрыемстваў па ахове працы, якія прадугледжаны Пагадненнем.

Адк. Аддзел аховы працы і інжынерныя службы універсітэта.

6.9. Сістэматычна праводзіць тлумачальную работу сярод супрацоўнікаў і студэнтаў універсітэта па прафілактыцы вытворчага траўматызму і захворванняў.

6.10. Ажыццяўляць кантроль за забеспячэннем супрацоўнікаў (студэнтаў), якія працуюць ці вучацца ў шкодных умовах, спецадзеннем і спецхарчаваннем.

Адміністрацыя і прафсаюзныя камітэты абавязуюцца:

6.11. Прымаць удзел у распрацоўцы планаў мерапрыемстваў па ахове працы на аснове прапаноў працоўных калектываў і ажыццяўляць кантроль за іх выкананнем.

6.12. З улікам экалагічнага становішча і з мэтай своечасовага выяўлення захворванняў на працягу 1992 года правесці медыцынскую дыягностыку ўсіх супрацоўнікаў універсітэта.

Раздзел 7. ЖЫЛЛЕВА-БЫТАВЫЯ ЎМОВЫ

7.1. Прадастаўленне жыллёвай плошчы ажыццяўляць у адпаведнасці з чарговасцю з улікам ільгот, што ўстаноўлены інвалідам і ўдзельнікам Вялікай Айчыннай вайны і прыроўненым да іх мнагадзетным сем'ям; маці-адзіночкам; хворым (загад № 330 Мінздрава); сем'ям, якія маюць непаўналетніх блізнят. Скласці льготны спіс тых, хто мае патрэбу. Выдзеліць гэтай групе асоб да 20 працэнтаў выдзяляемага фонду.

7.2. У адпаведнасці з законам аб зямлі дабівацца выдзялення зямельных участкаў для ўсіх жадаючых супрацоўнікаў універсітэта і дадатковых участкаў тым, у каго яны менш чым 6 сотак.

Адк. Рэктарат, прафком.

7.3. Пры паляпшэнні жыллёвых умоў дазволіць выдзяленне жылля супрацоўнікам універсітэта, якія маюць да 8 кв. м жыллёвай плошчы на аднаго члена сям'і.

Раздзел 8. САЦЫЯЛЬНАЕ СТРАХАВАННЕ І ГРАМАДСКАЕ ХАРЧАВАННЕ

Адміністрацыя абавязуецца:

8.1. Забяспечыць бесперабойную работу ўсіх пунктаў грамадскага харчавання (сталовыя, буфеты, кафэ) універсітэта. Дабівацца паляпшэння якасці прыгатавання ежы. А таксама:

а) забяспечыць транспартам сталовыя №№ 33, 34 і стол заказаў,

б) арганізаваць гандаль кулінарнымі вырабамі і паўфабрыкатамі праз буфет геафака.

8.2. Забяспечыць парадак у абедзенных залах з мэтай выканання санітарна-гігіенічных нормаў.

Прафсаюзныя камітэты абавязуюцца:

8.3. Арганізаваць сістэматычную работу стала заказаў для выкладчыкаў і супрацоўнікаў універсітэта.

8.4. Ажыццяўляць рэгулярны грамадскі кантроль за работай сталовых і буфетаў універсітэта супрацоўнікамі і студэнтамі, якія працуюць, вучацца і пражываюць у адпаведных карпусах, з мэтай паляпшэння якасці харчавання і пашырэння асартыменту.

8.5. Забяспечыць супрацоўнікаў і студэнтаў універсітэта льготнымі пуцёўкамі ў санаторыі, дамы адпачынку, пансіянаты, на дыетхарчаванне. Сумесна з рэктаратам набываць дадатковыя пуцёўкі на лячэнне і адпачынак за кошт фонду сацыяльнага развіцця універсітэта (п. 2.5. дагавора).

Адміністрацыя і прафсаюзныя камітэты абавязуюцца:

8.6. Аказваць супрацоўнікам і студэнтам бязвыплатную матэрыяльную дапамогу (з фонду сацыяльнай дапамогі рэктарата і прафкомаў).

8.7. Аказваць разавую лячэбную дапамогу супрацоўнікам з фонду эканоміі заработнай платы.

8.8. Усім жанчынам, па жаданню, прадастаўляць штомесячна адзін неаплочваемы свабодны ад работы дзень.

Раздзел 9. КУЛЬТУРНА-ВЫХАВАЎЧАЯ І СПАРТЫЎНА-МАСАВАЯ РАБОТА

9.1. Забяспечыць фінансаванне груп «Здароўе» ў адпаведнасці з каштарысам работы прафкома.

Адк. Прафком.

9.2. Аказваць падраздзяленням дапамогу ў арганізацыі экскурсійных паездак па гістарычных і культурных цэнтрах краіны, асабліва ў час адпачынку.

9.3. Арганізаваць цэнтралізаванае забеспячэнне білетамі на канцэрты, у кіно і ў тэатры.

9.4. Арганізоўваць урачыстыя вечары, прысвечаныя знамянальным датам, тэматычныя вечары, творчыя справаздачы народных калектываў, выстаўкі народнай творчасці.

Адк. Рэктарат, прафком.

Раздзел 10. МЕДЫЦЫНСКАЕ АБСЛУГОЎВАННЕ, АДПАЧЫНАК І САНІТАРНА-КУРОРТНАЕ ЛЯЧЭННЕ.

10.1. Правесці на базе паліклінікі універсітэта і прафілакторыя медыцынскі агляд супрацоўнікаў па іх жаданню.

Адк. Рэктарат.

Тэрмін — IV квартал 1992 года.

10.2. Прадаставіць для адпачынку супрацоўнікаў БДУ Вілейскую вучэбную базу ў вольны ад вучэбнай практыкі час.

Адк. Рэктарат, прафком.

Тэрмін — ліпень, жнівень, верасень.

10.3. Забяспечыць правядзенне адпачынку выкладчыкаў і супрацоўнікаў і канікул студэнтаў шляхам прадастаўлення пуцёвак на:

а) санаторна-курортнае лячэнне;

б) адпачынак у спартыўна-аздараўленчым лагеры;

в) адпачынак па пуцёўках міжнароднага турызму;

г) адпачынак дзяцей супрацоўнікаў і студэнтаў у дзіцячых піянерскіх лагерах.

10.4. Аказваць дапамогу тым, хто мае патрэбу, з фонду прафкома ў памеры 10—12 працэнтаў ад агульных сум прафсаюзнага бюджэту.

НАСЦЕНКА

ЛІСТ У НАСЦЕННУЮ ГАЗЕТУ, ЯКАЯ НЕРЭГУЛЯРНА ВЫДАЕЦЦА НА ФІЗІЧНЫМ ФАКУЛЬТЭЦЕ БЕЛДЗЯРЖУНІВЕРСІТЭТА

Няхай не здзіўляе вас, што трапіў ён у «Беларускі універсітэт». Мы добра разумеем праблемы калег: непамерныя выдаткі на паперу і паліграфічныя паслугі, адсутнасць энтузіястаў і інш. Але студэнты ў гэтым не вінаватыя, таму для падобнай інфармацыі газетнай плошчы нам не шкада.

У фізіцы ролю скрыпічнага ключа адыгрывае пытальнік.
(З газеты «У рп-перехода»)

ПАВАЖАНЫ РЭДАКТАР ГАЗЕТЫ!

Наколькі вядома, што адбудзецца абарона дыпломных (курсавых, семестравых) праектаў студэнтамі? Ці палічаць яны патрэбным і магчымы напісаць навуковы артыкул (ці кароткае паведамленне) аб выкананай працы ці даслаць яе рэдактару часопіса (напрыклад, у «Журнал прикладной спектроскопии»)? Калі так, то прашу надрукаваць гэту заметку для пачынаючых (якія спавядаюць дэтэрмінізм). Тут адзначу, што папярэдняга знаёмства з тэарэмай «Непазбежнасць двухногая» не маецца на ўвазе. Не пашкодзіць, аднак, агульнае ўяўленне аб леме «Ураўненняў з адпымі мінусамі не бывае».

КАЛІ І ЯК ПІСАЦЬ АРТЫКУЛ?

Пішыце, калі ход работы падказвае, што Вы разумееце з'яву. (Дай Вам Божа бачыць усё так, як яно ёсць на самой справе!). Пачынайце кожны раз з новага радка, калі пераходзіце да выкладання новага ці разглядання таго ж самага пад іншым вуглом. (Памятайце: што нават мурашка «абапіраецца» на угал падзення сонечных промняў на зямлю). Малюнкі і табліцы дапаўняюць тэкст, і наадварот. Рукапіс павінен «гучаць» як разумны маналог (напрыклад, Чацкага).

Артыкул (=навуковае сцвярджэнне), як правіла, складаюць па схеме:

1) Уводзіны. Распавядаецца пра тое, чым цікавае дадзенае пытанне ў агульным даследванні праблемы. Спасылкі на надрукаваныя працы паказваюць, што пытанне існуе (ці не закрытае). Мэта артыкула павінна быць па сапраўднаму зразумелай.

2) Рашэнне задачы (пастаноўка эксперымента). Запісваюцца асноўныя ўраўненні (няроўнасці) і межы іх прыдатнасці. Выкладаецца ход рашэння так, каб іншыя даследчыкі маглі яго паўтарыць. (Калі праводзяцца вымярэнні, апісваюцца метадычныя і метралагічныя аспекты эксперымента).

3) Вынікі і іх аналіз. Даецца супастаўленне з адпаведнымі тэорыямі (эксперыментальнымі дадзенымі), калі яны ёсць у наяўнасці.

4) Заканчэнне. Даецца аналіз стану пытання (праблемы) у святле атрыманых вынікаў. Робяцца дакладныя вывады. (Зразумела, што сумленнасць стаіць у экспапенце).

З павагай, М. П.
НДІ ПФП пры БДУ
г. Мінск, 1992 г.

P. S. Сумная заўвага. Хоць тэарэма «Там, дзе няма волі, няма і шляху» сфармулявана Шоу даўно, яна, безумоўна, правільная. (Канец сумнай заўвагі.).

Сціплае абаянне свята

У мінулыя выхадныя тыя з мінчан, каго не цягнулі за горад дачныя клопаты і хто не паленаваўся пакінуць кватэры, маглі прыняць удзел у святкаванні 925-годдзя Мінска.

Відовішчы хоць і былі арганізаваны, але колькасць людзей у чэргах за півам і шматлікімі прысмакамі ўсё ж пераважвала колькасць гледачоў. Надвор'е рабіла сваю справу — адпачывайце, мінчане. Хто жадаў — глядзеў бойку вояў на мячах, іншы запаліў свечку ў памяць загінуўшых за Радзіму, шмат хто з задавальненнем аглядаў выставы-продажы вырабаў прафтэхвучылішчаў, падбіраючы тавары па густу і кашальку.

А ўвечары стадыён «Дынама» пабачыў цэлы букет зорак эстрады краін Садружнасці.

Фота С. ГРЫЦА.

А ЯК У «ІХ»?

«ЗДЗІЎЛЯЕ АДКАЗНАСЦЬ СТУДЭНТАЎ...»

НЯДАЎНА ГРУПА КІРАЎНІКОЎ УНІВЕРСІТЭТА ВЯРНУЛАСЯ З ГЕРМАНІІ, ДЗЕ ЯНА БЫЛА ПА ЗАПРАШЭННЮ ПРЭЗІДЭНТА ВЫШЭЙШАЙ ТЭХНІЧНАЙ ШКОЛЫ г. ВЮРЦБУРГА, ШТО Ў БАВАРЫІ. МЫ ЗВЯРНУЛІСЯ ДА РЭКТАРА УНІВЕРСІТЭТА Ф. М. КАПУЦКАГА І ДЭКАНА ФАКУЛЬТЭТА ЖУРНАЛІСТЫКІ А. Г. СЛУКІ З ПРОСЬБАЙ РАСКАЗАЦЬ АБ ГЭТАЙ ПАЕЗДЦЫ НА СТАРОНКАХ ГАЗЕТЫ.

Германія — адна з самых высокаразвітых краін Еўропы і свету. І важным фактарам яе росквіту з'яўляецца высокі ўзровень развіцця навукі і дакладная сістэма вышэйшай адукацыі. Яна ўключае ў сябе універсітэты і вышэйшыя тэхнічныя школы. Першыя маюць класічны набор факультэтаў і ў большай меры рыхтуюць спецыялістаў для навуковай дзейнасці, правядзення фундаментальных тэарэтычных даследванняў.

Універсітэтаў шмат. Немцы гавораць, што на кожныя сорак кіламетраў у іх адзін універсітэт. І гэта амаль так. Больш-менш буйны горад мае навучальную ўстанову такога рангу з даўнімі традыцыямі і высокімі дасягненнямі ў мінулым і сучасным. Напрыклад, ва універсітэце г. Вюрцбурга сто гадоў назад знакаміты Рэнтген адкрыў свае промні.

Вышэйшыя тэхнічныя школы рыхтуюць спецыялістаў для ўсіх галін вытворчасці, сельскай гаспадаркі і культуры. Гэта спецыфічныя вучэбныя ўстановы, якія апошнім часам атрымалі шырокае прызнанне ў грамадстве, а значыць, карыстаюцца аўтарытэтам і сярод моладзі.

Сакрэт у тым, што ў вышэйшай школе рыхтуюць спецыялістаў вузкага накірунку, а моцная сувязь з вытворчасцю гарантуе працоўнае месца кожнаму выпускніку. Такім чынам, пасля заканчэння гэтай навучальнай установы высокаадукаваны і высокааплочваемы спецыяліст (пачынаючы інжынер на заводзе атрымоўвае на 20 працэнтаў больш, чым кваліфікаваны рабочы) аб'ектыўна ўпісваецца ў магутны навукова-тэхнічны комплекс.

Цікава, што ў вышэйшыя навучальныя ўстановы прымаюць усіх жадаючых. Адбор ідзе па колькасці балаў у атэстатах. Такім чынам захоўваецца прыярытэт ведаў. І на адно студэнцкае месца прыходзіцца да трох і больш абітурыентаў. І ўсё ж, амаль 53 працэнты ад тых, хто закончыў гімназію вучацца ў вышэйшых навучальных установах. Гэта адзін з магутных фактараў хуткага сацыяльна-эканамічнага развіцця Германіі.

Характэрнымі асаблівасцямі арганізацыі вучэбнага працэсу з'яўляецца тое, што студэнты шмат і напружана працуюць. У раскладзе можа быць да сарака вучэбных гадзін на тыдзень і дзесяці — у дзень. Заняткі праводзяцца з 8 гадзін раніцы і да 16—19 увечары. Усё залежыць ад нагрузкі выкладчыкаў, практычных і лабараторных работ, дзе студэнты могуць працаваць самастойна. Таму ў сярэдзіне дня могуць быць «фортачкі», а пасля абеду зноў лекцыйныя заняткі. Трэба ўлічваць і тое, што субота — выхадны дзень.

У тэхнічнай школе даволі значны час адводзіцца для вывучэння гуманітарных дысцыплін. Яны прадстаўлены сацыяльнай педагогікай, правазнаўствам, педагогікай, філасофіяй, паліталогіяй і ўведзены як абавязковыя прадметы.

На падрыхтоўку да залікаў і экзаменаў час не адводзіцца. Усё скіравана на тое, каб кожны студэнт эфектыўна выкарыстоўваў вучэбныя гадзіны ў семестры, а не збіваўся на фармальны шлях «абы здаць», а потым адразу ж усё забыць.

Каб такога не надаралася, існуе пастаянны кантроль ведаў у час семестра, а экзамен студэнт пераздае толькі два разы. І калі ён не можа яго адолець, то адлічваецца за непаспяховасць. Падумаецца каму, што занадта строга! Але вышэйшая школа кожны год выпускае толькі 40 працэнтаў студэнтаў ад прыёму на першы курс. Затое гэтыя выпускнікі з'яўляюцца спецыялістамі вельмі высокай кваліфікацыі, таму іх чакаюць на вытворчасці амаль з поўнай упэўненасцю ў тым, што яны апраўдаюць сваю спецыяльнасць і значны заробак. А пасрэдныя студэнты шукаюць сабе іншы занятак.

Студэнты атрымоўваюць стыпендыю. Яе памер залежыць ад становішча сям'і, але не можа перавышаць 950 марак, што дастаткова для нармальнага жыцця маладых людзей. Пасля заканчэння вучобы былы студэнт павінен вярнуць атрыманыя грошы дзяржаве. Але калі ён выдатна вучыўся ўсе гады, то гэтыя сродкі могуць быць падораны яму за эфектыўную працу.

Ёсць у студэнтаў і інтэрнат, хаця большасць з іх жывуць у горадзе ці паблізу ад яго і прыязджаюць на вучобу або на веласіпедах, або на ўласных машынах. Праўда, інтэрнат каштуе дорага — 240 марак, а кватэра яшчэ больш — 500. І таму, хто не мае жылля, прыходзіцца працаваць, каб пакрыць такія выдаткі, а кіраўніцтва вышэйшай школы можа падоўжыць такому студэнту вучобу да дзесяці семестраў (у асноўным тэрмін навучання — чатыры з паловай гады).

Што прыемна ўражвае, дык гэта сціпласць, арганізаванасць і педантычная акуратнасць студэнцтва. У аўдыторыях, лабараторыях, калідорах і месцах адпачынку пануе інтэлігентная, нават нейкая капрызлівая чысціня. Маладыя людзі клапатліва захоўваюць маёмасць, вельмі акуратна працуюць з камп'ютэрнай тэхнікай, вучэбнай і метадычнай літаратурай. Адказнасць — за вучобу, за сваю школу і будучую спецыяльнасць — асноўныя фактары ў фарміраванні матывацыі дзейнасці кожнага студэнта.

Вялікая ўвага ў навучанні студэнтаў надаецца практыцы. Яна пачынаецца з трэцяга семестра і праходзіць пад кіраўніцтвам інжынераў на вытворчасці: на тых прадпрыемствах, дзе пасля заканчэння будуць працаваць выпускнікі.

У час практыкі студэнты павінны абавязкова кожны тыдзень з'яўляцца на факультэце для чарговай справаздачы. Гэта не толькі дысцыплінуе, але і дазваляе накіроўваць практыку ў неабходнае рэчышча. Ды ўсё ж важней наступнае. Практыка арганізавана так, каб кожны студэнт «урастаў» у вытворчасць на працягу вучобы, адапціраваўся не толькі да будучага працоўнага месца, але і да калектыву.

Таму студэнт піша дыпломную (у асноўным пад кіраўніцтвам практыкаў), а потым прыходзіць на завод, дзе яму не трэба пачынаць з нуля, а толькі прадоўжыць звыклую работу, толькі ўжо не ў якасці практыканта, а інжынера, кіраўніка лабараторыі, змены, участка.

Пэўна, ад гэтага якраз і залежыць зарплата маладога спецыяліста, якая перавышае заробак кваліфікаванага рабочага. Тут вытрымана і сацыяльная справядлівасць. Малады спецыяліст не адстае ад працэсу вытворчасці, не пачынае вучыцца кіраванню і тэхнічнаму забеспячэнню, а прыўносіць у тэхналагічны працэс нешта новае, найбольш сучаснае і перспектыўнае.

Эфектыўна арганізавана дзейнасць нямецкіх выкладчыкаў. Іх наймаюць па кантракту пасля абароны доктарскай дысертацыі і пяцігадовай працы на вытворчасці.

Толькі лекцыйная нагрузка прафесара складае 12 гадзін на тыдзень. Але калі падсумаваць кансультацыі, лабараторныя і семінарскія заняткі, то гэта нагрузка ўзрасце ў два разы. Такім чынам, атрымоўваецца, што выкладчык адпрацоўвае ў сценах універсітэта кожны дзень, хаця па заведзенаму парадку ён павінен быць на рабоце не менш 4 дзён з пяці.

Трэба ўлічыць таксама, што вучэбны працэс у нямецкай вышэйшай школе моцна тэхнічна ўзброены не толькі айчыннымі, але, і нават у большасці, японскімі камп'ютэрамі.

І, тым не менш, у цэнтры вучэбна-выхаваўчага працэсу стаіць выкладчык. І яго роля ў фарміраванні спецыяліста выключная. Па-першае, трэба адзначыць, што галоўным фактарам паспяховага навучання з'яўляецца асабісты высокі прафесіяналізм кожнага прафесара. Гэта той стрыжань, на якім трымаецца своеасаблівая школа спецыялізацыі ці той дысцыпліны, якую выкладае канкрэтны выкладчык.

Нездарма вучэбная частка і дэканаты толькі арганізоўваюць заняткі. А што, у якім памеры, па якой методыцы весці навучанне і многае іншае, што складае шматгранны механізм перадачы і замацавання ведаў, вырашае толькі прафесар.

А спецыялізацыя ў вышэйшай тэхнічнай школе вельмі шырокая. Ад спецыфічных, якія лагічна выцякаюць з тэрміна «тэхнічная» і да некалькі нечаканых, напрыклад, «журналістыка» на факультэце гаспадарання.

Наступная і найважнейшая функцыя, якая забяспечваецца прафесурай,— гэта выданне метадычных дапаможнікаў і падручнікаў. Справа гэта важная з двух бакоў: інтэлектуальнага і матэрыяльнага. Падручнікі, вядома, усюды каштуюць дорага. Але навучальныя ўстановы і фінансавыя органы ідуць на гэтыя выдаткі, бо яны акупляюцца, і ўжо не ў марках, а ў вымярэнні больш значным — прытокам новых талентаў у інтэлектуальны корпус дзяржавы.

Яшчэ адно, што ўваходзіць у кола абавязкаў прафесара,— гэта навуковыя даследванні. Тут галоўны сэнс у тым, што праз прафесуру падтрымліваецца арганічна цесная сувязь з вытворчасцю. Многія выкладчыкі вядуць сумесныя навуковыя распрацоўкі з прадпрыемствамі.

Акрамя таго, з прадпрыемстваў таксама запрашаюць на працу ў вышэйшую школу. Інжынераў-выкладчыкаў у штатным саставе больш чым палова. Заработную плату яны атрымоўваюць толькі за адзін семестр, а потым працуюць на грамадскіх пачатках і лічаць за гонар перадаваць свае веды маладым калегам.

Наогул, трэба падкрэсліць, што сувязь вышэйшай школы Германіі з вытворчасцю — гэта, бадай, самая адметная прыкмета паступовага развіцця двух працэсаў — навукі і практыкі. Навучальныя ўстановы атрымоўваюць ад прадпрыемстваў матэрыяльную датацыю, камп'ютэрную тэхніку, час і плошчу для вытворчай практыкі. Між іншым, прадпрыемствы бяруць на сябе ўсе выдаткі па арганізацыі практыкі, а ў іншых выпадках нават даплочваюць кіраўнікам студэнтаў. А калі ўспомніць, што значная колькасць інжынераў з'яўляецца яшчэ і выкладчыкамі, то фактычна тэорыя і практыка арганічна зліваюцца ў адзін агульны працэс.

У многім вопыт нямецкай вышэйшай школы павучальны. Асабліва па арганізацыі вучэбнага працэсу, адказнасці за працу студэнтаў і выкладчыкаў, накіраванасці вышэйшай школы на высокі канчатковы вынік.

На гэтай падставе наш універсітэт, і гэта была адна з галоўных мэт паездкі дэлегацыі, мае магчымасць заключыць дагавор аб супрацоўніцтве з вышэйшай школай у Вюрцбургу. Яно можа развівацца на падставе абмену выкладчыкамі на тэрмін ад аднаго месяца да семестра і нават болей па адпаведных спецыяльнасцях і аднолькавай тэматыцы навуковых даследванняў. Мяркуецца таксама весці сумесныя даследванні і, у першую чаргу, па праблемах чарнобыльскага забруджвання, тым больш, што ўжо ёсць канкрэтныя прапановы ў напрамку распрацоўкі пытанняў сацыяльнай рэабілітацыі насельніцтва, псіхалагічнага стану дзяцей, вывучэння грамадскай думкі.

Важным бокам супрацоўніцтва з'явіцца таксама вучоба студэнтаў у нямецкай вышэйшай школе, якая можа быць арганізавана з выплатай стыпендый нямецкім бокам і доўжыцца адзін або два семестры. Неабходна наладзіць абмен студэнтамі хаця б на азнаямленчую практыку. Гэта пасуне наперад вызначальны сэнс кожнай спецыяльнасці ў такім параўнальным аспекце, а таксама дапаможа ў вывучэнні нямецкай мовы тым, хто хоча ведаць яе дасканала.

Рэктарат мяркуе, што супрацоўніцтва з вышэйшай школай найбольш развітых краін Еўропы неабходна весці як мага больш інтэнсіўна і шырока. Не сакрэт, што наша фундаментальная навука мае сусветны ўзровень развіцця, і гэта трэба захаваць любой цаной. Але неабходна таксама навучыцца сучаснаму тэхналагічнаму ўзбраенню вытворчасці, чым валодаюць нашы суседзі. Акрамя таго, наспела пара стварыць базу для практыкі студэнтаў і выкладчыкаў па новых спецыяльнасцях, якія адкрыты ва універсітэце і так неабходны цяпер нашай рэспубліцы: міжнародныя адносіны, журналістыка, права, дыпламатыя і г. д.

Такім чынам, дзяліцца дасягненнямі, абменьвацца выкладчыкамі і студэнтамі, весці сумесныя навуковыя даследванні — гэта шлях эфектыўнага развіцця універсітэта і паступовай эвалюцыі беларускай навукі і вышэйшай адукацыі ў адзіную еўрапейскую сістэму.

МАСТАЦКАЯ ГАСЦІНАЯ

АРТ-ТЭЛЕТАЙП

У КАНАХ ЛЮБЯЦЬ ГЛЕДАЧА

Чарговы Канскі фестываль завяршыўся. «Залатую галіну» атрымаў у другі раз швед Білі Огаст за фільм «Найлепшыя намеры». Упершыню ў гісторыі фестываля яго вышэйшая ўзнагарода дасталася двойчы аднаму рэжысёру.

Фестываль стаў трыумфам глядацкага, а не элітарнага кіно. Не ў пашане ў журы, якое ўзначальваў Жэрар Дэпардзье, былі эратычныя фільмы.

У конкурснай праграме ўдзельнічалі два нашых фільма: «Самастойнае жыццё» Віталя Канеўскага (атрымаў адзін з двух Прызоў журы) і «Луна-парк» Паўла Лунгіна (застаўся без узнагароды).

«БАЛЕТНЫ БЕНУА»

Міжнароднай асацыяцыяй дзеячоў харэаграфіі заснаваны новы прыз — «Балетны Бенуа», якім штогод будуць узнагароджвацца лепшыя балерына, танцоўшчык і харэограф). У складзе журы такія славутасці, як Юрый Грыгаровіч (старшыня), Галіна Уланава, Кірстэн Ралаў, Карла Фрачы, Рудольф Нурыеў, Джон Наймайер — ён і стаў уладальнікам першага «Балетнага Бенуа» за харэаграфію (за пастаноўку балета «Акно ў свет Моцарта»). Лепшай балерынай названа Надзея Грачова, лепшымі танцоўшчыкамі — датчанін Аляксандр Колпін і аргентынец Хуліа Бока.

Новы прыз уяўляе сабой невялікую скульптурную кампазіцыю: мужчына і жанчына танцуюць на люстраной паверхні. Яе аўтар — Ігар Усцінаў, вядомы французскі скульптар, сын Пітэра Усцінава, малодшы нашчадак Бенуа.

ПРЫНАРАВІЛІСЯ!

Парыжскія кінатэатры, як і пашы, цяпер не перапоўнены гледачамі. Але знаходзяць спосабы выкруціцца. Напрыклад, з дапамогай сістэмы 18/18. Яе сэнс у тым, што на сеансы, якія пачынаюцца паміж 17 і 19 гадзінамі, білеты каштуюць на 18 франкаў менш. За мінулы год на гэту вуду трапілі 250 тысяч гледачоў.

ЛЕПШЫЯ КНІГІ 1991 ГОДА

Асацыяцыя кнігавыдаўцоў падвяла вынікі конкурсу «Лепшыя кнігі 1991 года», у якім прынялі ўдзел 37 выдавецтваў, 140 выданняў грамадска-палітычнай, мастацкай, дзіцячай, навуковай літаратуры, даведнікі, слоўнікі, энцыклапедыі, вытворчыя і масавыя кнігі, альбомы і фотаальбомы.

Праўленне Асацыяцыі прызначыла 15 дыпломаў і 6 медалёў Усесаюзнага таварыства кнігалюбаў, а таксама грашовыя прэміі.

Сярод лаўрэатаў — А. І. Салжаніцын, за самую чытальную кнігу мінулага года «Архіпелаг ГУЛАГ»; выдавецтва «Панорама» — за альбоам «Рускі балет у плакаце»; выдавецтва «Радуга» — за кнігі «Гісторыя італьянскага мастацтва»; выдавецтва «Советский художник» — за альбом «Рускі мадэрн».

МУЛЬЦІ-ПУЛЬЦІ — ДЗЕНЬ І НОЧ

Кампанія TBS паведаміла аб намеры ўвесці ў дзеянне да канца бягучага года кругласутачны мультыплікацыйны тэлеканал на тэрыторыі Злучаных Штатаў, а потым распаўсюдзіць яго ўплыў і на іншыя краіны. У аснове праграмы будзе збор з некалькіх тысяч мультыплікацыйных стужак, у тым ліку 3 тысячы паўгадзінных выпускаў «Хана-Барбера».

ЗОРКІ ЗЗЯЮЦЬ У «КОВЕНТ-ГАРДАНЕ»

У наступным сезоне ў знакамітым «Ковент-Гардане» будуць гучаць галасы адразу трох лепшых тэнараў свету. 12 верасня сезон адкрые Лучана Паваропі ў «Тосцы». А Плачыда Дамінга і сапрана Кіры Це Какава будуць спяваць «Атэла».

КАМПАЗІТАРЫ НЕ ПАДЗЯЛІЛІ...

Здаецца, скандалы ў асяроддзі творчай інтэлігенцыі ўсё больш уваходзяць у моду. На гэты раз сварыліся ў Саюзе кампазітараў Расіі. Нагодай паслужыла спроба Георгія Дзмітрыева, які ўзначальвае Міжнародную асацыяцыю кампазітарскіх арганізацый (былы Саюз кампазітараў СССР) і быў таксама старшынёй Саюза кампазітараў Масквы, ажыццявіць ідэю стварэння на базе Дома кампазітараў акцыянернае таварыства закрытага тыпу. Будынак такім чынам трапляе ў арэнду амерыканскай фірме з Бостана, а Дом кампазітараў рэарганізуецца ў камерцыйны элітарны клуб з рэстаранам, «Вечарамі па інтарэсах» і ўваходнымі білетамі коштам 100 долараў.

Саюз кампазітараў Расіі абвінаваціў Дзмітрыева і яго каманду ў падтасоўках. Дзмітрыеў выступіў з пратэстам. Ажыццяўленне ж яго праекта пакуль спынілася, хоць, па звестках, дагавор з амерыканцамі ўжо падпісаны.

«Тутэйшыя» на сцэне тэатра імя Я. Купалы

МАЛЮНКІ З ВЫСТАЎКІ

ШТО ВАМ У «ЖОЎТЫМ ДОМЕ»?

Мастацтва заўсёды крыху цуд. Тут, на зямлі, канчаецца наш «свет на ўсіх», і з чалавека пачынаецца бясконцая магчымасць свадобы, і кожны на гэтым шляху нясе сваю рэальнасць. Недзе на мяжы аб'ектыўнага і суб'ектыўнага сусветаў нараджаецца вобраз. З душы на волю ідзе тоненькі прамень мастацтва. Чалавек хоча выявіць сябе.

Жывапісныя выявы сталі і рацыянальнымі, як можна заўважыць на выставе «Жоўты дом». Дзе ж, як не ў парадаксальнасці, можна ахапіць сусвет у супрацьлеглых яго праявах. Мы бачым нешта большае, чым малюнак на плоскасці. «Жоўты дом» — гэта стракатыя палотны ў плямах і шматкутніках. Гэта нешта несусветнае. На палатне пад умоўнай назвай «Вясковы пейзаж з трыма курыцамі» вы безвынікова будзеце шукаць апошніх, і ў лепшым выпадку ўбачыце намёк на хату з плотам і тры геаметрычна апрацаваныя плямкі «курыц»...

Уласна «Жоўты дом», дакладней, дамок, вы ўбачыце ў куточку выставы, збоку ад экспазіцыі Сяргея Каваля. Жоўты дом — гэта малюнак з наклеенымі фотаздымкамі Сяргея ў дзяцінстве і дарослага. У работах яго ёсць нешта ад дзіцячых малюнкаў — у дзіцячай алагічнасці формы, недасканалай, але характэрнай спрошчанасці, у радасці стыхіі фарбы. Стылёвыя пошукі С. Каваля ад мадэрнізму да чорна-белых абстрацый раптам прарывае вобраз Хрыста са знакамітай Турынскай плашчаніцы.

А. Міронаў. Сярод імёнаў беларускіх мастакоў гэты, напэўна, не з самых вядомых. Але наўрад ці можна забыць пяшчоту колераў на яго карцінах. І ПРАСТОРУ.

Жывапіс трансфармуецца разам з часам — і нават хутчэй за час, ён падсвядома выпінае нашу няўстойлівасць. Нас, закамуфляваных у знешнім дабрабыце, непакоіць унутраная хваравітасць. Можа, яна падобна да чорных спрутападобных плямаў на мройна-шэрым палатне Міронава? Як матэрыялізаваны сімвал. Калі мастацтва здольна дайсці да нас праз таўшчыню слановай скуры — мы знойдзем іншы свет. У Міронава ён свой — з невераґоднай пустэчай незямной далечыні. Можа, гэта нешта большае за змрочную фантазію? Гэта падобна да казанняў пра «той» свет. Класічная чысціня фарбаў дае адчуванне ўсебаковай глыбіні і безнадзейнай самоты там, у той шэрасці, дзе так далёка і так чыста існуе святло.

Нейкі касмічны натуралізм прамільгвае ў карціне «Уратуйце нашы душы». Гэта як убачанае блуканне душы па пакутах — слізкія пачварныя камякі-здані ва ўсё тым жа шэрым сутонні, дзе на далёкай іголцы скалы мігціць белы, бескаляровы агонь — адзіная светлая пляма. І праз пласты дымоў, далёка ад прывідаў ідзе да святла дзяўчына — балюча кволая, асветленая халодным бляскам, і гэта як апафеоз чалавечага шляху.

Прастора Міронава жывая, яна самадастатковая і касмічна разумная. Разбіваючы змярцвелую шэрасць далячыняў, мастак малюе «Чаканне навальніцы» і «Прадчуванне зацьмення». Рэзкасць, шматмернасць стыхійнага ўсплёску нараджае разуменне звышчалавечай, абсалютнай моцы прыроды ў яе вольнай гульні з Бясконцасцю.

Мастакі заўсёды крыху прарокі. Таму ў бязмежна глыбокіх і чыстых работах Міронава мы раптам знаходзім сябе, пазнаём свой унутраны свет (і на чым ён толькі трымаецца?), яго крохкасць і неабсяжнасць — у рэшце рэшт, кожны бачыць сваё. Іншы раз хочацца зняць перад мастаком шапку проста за тое, што ён адчыняе перад табой яшчэ адны дзверы ў сусвет, даруе яшчэ адно вымярэнне.

Н. ЖУК.

ЗОРКІ ПАКІДАЮЦЬ ВЫБАР

Жаклін Сталоне вядомая ў свеце не толькі як маці славутага Сільвестра Сталоне. Яна на працягу многіх гадоў займаецца астралогіяй, склала карты нараджэння прэзідэнтам, мільярдэрам, паэтам, акцёрам. Сярод яе сяброў і кліентаў Рычард Ніксан і Рональд Рэйган, Філ Донахью, Грэгары Пек, Хуліа Іглесіас, Арыстоцель Анасіс і многія іншыя.

Перакладчык яе кнігі «Улада зорак», урыўкі з якой друкуюцца з пачатку года ў часопісе «Искусство кино» і якія мы прапануем вам ніжэй, Раіса Фаміна піша: «Жаклін мае рэпутацыю жанчыны наравістай, за словам у кішэню не лезе, але ставіцца да сябе і да іншых людзей з вялікім пачуццём гумару. Напэўна, таму, што дзякуючы астралогіі яна ведае цьмяныя і светлыя таямніцы людзей.

ДЭКАНАТЫ АБО ДЭКАДЫ — ВАШ БІЛЕТ ДА ПОСПЕХУ

На працягу многіх стагоддзяў астролагі надавалі асаблівую ўвагу становішчу Сонца, калі складалі карты нараджэння, бо Сонца — самая магутная планета ў сонечнай сістэме. Становішча Сонца ў адносінах да Зямлі ў момант вашага нараджэння аказвае вялікі ўплыў на вас на працягу ўсяго вашага жыцця. Знак Задыяка, у якім знаходзіцца Сонца ў момант вашага нараджэння, вызначае ваш характар, вашы патэнцыяльныя магчымасці і здольнасці, вашы паводзіны. Але ж чаму, спытаеце вы, людзі, якія нарадзіліся пад адным знакам Задыяка, так не падобныя адзін на аднаго? Адказ трэба шукаць у Дэканаце ці Дэкадзе кожнага сонечнага знака. Сонцу патрабуецца 30 дзён, каб прайсці праз кожны знак Задыяка. Але кожныя 10 дзён Сонца, надобна цягніку на чыгуначным шляху, робіць прыпынак, каб падсілкавацца гаручым ці амяняць пасажыраў. Калі вы гаворыце: «Я — Вадалей», я пытаюся: «У якой ступені?» Неабходна ведаць, у якую дэкаду знака вы нарадзіліся, каб зразумець, якая энергія Сонца на вас уздзейнічае. Калі вы нарадзіліся ў першую дэкаду Вадалея (з 21/1 да 29/1), вы валодаеце рысамі Вадалея ў поўнай меры і будзеце называцца Вадалей-Вадалей. Калі вы нарадзіліся ў другую дэкаду Вадалея (з 30/1 да 8/2), якасці, уласцівыя Вадалею, будуць разбаўлены і збалансаваны бліжэйшым суседнім паветраным знакам — Блізнятамі, таму мы назавем вас Вадалей-Блізняты. Калі ваш дзень нараджэння падае на апошнюю дзесяцідзёнку гэтага знака (з 9/2 да 18/2), якасці Вадалея будуць найменш ярка выражанымі, і вы набываеце прыкметныя рысы Шаляў, трэцяга паветранага знака. Вы будзеце называцца Вадалей-Шалі. Трэцяя дэкада кожнага знака да таго ж можа набываць — праўда, прыглушаныя — рысы наступнага сонечнага знака. Так, Вадалей-Шалі можа ў некаторых галінах выяўляць рысы Рыб. Першая дэкада знака ніколі не атрымлівае вібрацыі ад папярэдняга знака, бо цягнік Сонца рухаецца супраць стрэлак гадзінніка на цыферблаце Задыяка, пачынаючы са станцыі Авен і да станцыі Рыбы.

САСТАЎ ЗАДЫЯКА

Калі вы не правялі ўсё ваша жыццё ў абутковай скрыні, вы напэўна павінны ведаць, што існуе 12 знакаў Задыяка, столькі ж, колькі месяцаў у годзе. Кожным знакам кіруе планета. Я абмяжоўваюся 9 планетамі, якія вядомы ўжо шмат стагоддзяў. Новыя планеты і іх уплыў важна ўлічваць, калі складаеш арты для пэўных учынкаў і дзеянняў. Але я рэдка выкарыстоўваю іх для складання карт нараджэння.

Планета, якая супадае з вашым знакам, вызначае сферу, у якой вы можаце дасягнуць самых высокіх вынікаў. Планета Авена — Марс, такая сфера для яго — стымулы і матывацыя; для Цяльца (Венера) — выкарыстання таленту і любві; для Блізнят (Меркурый) — зносіны; для Рака (Луна) — эмоцыі і настрой; для Льва (Сонца) — жыццёвая сіла; Дзева (Меркурый) — аналітычнае мысленне; для Шаляў (Венера) — творчасць і аральнасць; для Скарпіёна (Марс) — утаймаванне жаданняў; для Стральцоў (Юпіцер) — жаданне кінуць выклік і магчымасці; для Казярога (Сатурн) — дысцыпліна і дасягненні ; для Вадалея (Уран) — трансфармацыя; для Рыб (Нептун) — мары, ілюзіі, карма.

Ваш знак адносіцца да аднаго з чатырох элементаў, якія прадстаўляюць Зямлю, Агонь, Паветра і Ваду. Згодна з Карлам Юнгам, адным з самых пераканаўчых аўтараў астралогіі, Зямлю прадстаўляюць Пачуцці, Агонь — Эмоцыі Паветра — Інтэлект, Ваду — Інтуіцыя.

Вогненыя знакі: Авен, Леў, Стралец. Зямныя знакі: Цялец, Дзева, Казярог. Паветраныя знакі: Блізняты, Шалі, Вадалей. Водныя знакі: Рак, Скарпіён, Рыбы. У кожнай планеты, гавораць, ёсць светлыя і цьмяны бакі. Не ведаю, ці так гэта на самой справе, але са свайго жыццёвага вопыту я ведаю, што ў адносінах да людзей — ісціна. Але памятайце, што ў нас заўсёды ёсць выбар. Астралогія ніяк не абмяжоўвае вашы магчымасці развіваць усё лепшае, што ў вас закладзена. Астралогія ўказвае вам шлях, але вы павінны падарожнічаць самі. Яна можа быць вашым сумленнем, папярэджваючы вас аб шляхах, на якіх можа здарыцца абрыў вашай светлай энергіі.

Я раскажу вам у гэтай кнізе аб знакамітых людзях. Некаторыя з іх сталі легендамі, дасягнуўшы сапраўднай «Улады зорак». Яны будуць жыць доўга пасля таго, як пакінулі наш свет. Іншыя, ярка заззяўшы, зніклі з небасхілу назаўсёды. Я пакажу вам на прыкладзе некаторых славутасцяў, як людзі часам не раскрываюць свой светлы патэнцыял і выбіраюць шлях руху ўслед цьмянай прыродзе свайго знака, абмяжоўваючы свае магчымасці і дасягненні. Калі-нікалі я не адмоўлю сабе ў задавальненні папляткарыць пра іх і пра вас. Не забывайце, што я Стралец-Стралец першай дэкады майго знака, які называюць яшчэ Пляткар і Балбатун. Мы, Стральцы, вядомыя тым, што не ўмеем захоўваць сакрэты. Таму вінаватая не я, а Юпіцер, які кіруе маім дэканатам.

(Працяг будзе).

БЕЛАРУСКІ УНІВЕРСІТЭТ

Мінская паліграфічная фабрыка «Чырвоная зорка» МВПА імя Я. Коласа.

4 чэрвеня

Зак. 2189.

Т. 1000 экз.

220080, Мінск-80, УНІВЕРСІТЭЦКІ ГАРАДОК, ВУЛ. БАБРУЙСКАЯ, 9, ПАВЕРХ 4, ПАКОІ 74-75. ТЭЛЕФОН 20-68-27.

Рэдактар М. Г. ЗАГОРСКАЯ.